

Luisteren naar finten

TEKST

Jan Breine, INBO
Ine Pauwels, INBO
Pieterjan Verhelst, INBO

FOTOGRAFIE

Bram Bokkers en INBO

Door watervervuiling, overbevissing en migratiebelemmeringen verdween de fint uit de estuaria van nagenoeg alle Europese rivieren. Sinds een aantal jaren worden er echter weer finten aangetroffen. Sinds 2014 is er zelfs weer paaiactiviteit waargenomen. Het Belgische Instituut voor Natuur en Bosonderzoek (INBO) volgt deze riviertrekvis op de voet.

De Zeeschelde is het deel van de Schelde tussen Gent en de Belgisch-Nederlandse grens en staat onder invloed van het getij. Uit historische gegevens weten we dat de fint, *Alosa fallax fallax*, eind april-begin mei het Schelde-estuarium opzwoom om te paaien in het zoete deel van de getijde Schelde. Dit verklaart waarom in de volksmond fint meivis werd genoemd. Door vervuiling en overbevissing verdween deze vis echter uit het estuarium. Begin jaren negentig werden er opnieuw, zij het maar enkele, finten gevangen in de Zeeschelde. Sinds 2007 zwemmen er meer finten in de Zeeschelde en vanaf 2014 werd paaiactiviteit waargenomen in het zoete deel van de getijde Schelde. De fint is een beschermde soort en daarom is het belangrijk om het migratiepatroon en paaggedrag

te bestuderen. De verworven kennis laat toe om beschermmaatregelen op te stellen teneinde het voortplantingssucces van de fint te verhogen.

Gezenderde finten

Voor het volgen van migratie van vissen wordt vaak akoestische telemetrie toegepast. Hierbij worden vissen uitgerust met een akoestische zender die een geluidssignaal uitzendt, wat vervolgens kan worden gedetecteerd door ontvangststations. De fint is echter een zeer gevoelige vis die slecht reageert op verdoving of manipulatie. Daarom kan geen interne zender worden geplaatst, wat normaal de gangbare methode van zenderen is. Dit probleem is opgelost door de finten te voorzien van een uitwendig aangebrachte zender.

Paaitrek

Eind april-begin mei starten de finten aan hun grote jaarlijkse paaitrek. Ze verlaten hun vertrouwde gebied in de Noordzee voor een tocht naar het zoete gedeelte van de Europese rivieren. Alleen paarijpe, volwassen finten ondernemen deze tocht. Sinds de zuivering van een groot deel van het Brusselse afvalwater in 2007 is de waterkwaliteit van de Zeeschelde verbeterd en kunnen de finten opnieuw hun paaiplaatsen bereiken. Een unieke gelegenheid voor onderzoekers om zowel de paaiactiviteiten als het migratiegedrag van de meivis te bestuderen.

In 2014 werden voor het eerst paaiactiviteiten waargenomen in de Zeeschelde nabij Branst, een klein dorpje aan de Zeeschelde. Finten paaien 's nachts en tijdens deze activiteit verschijnen kortstondig grote kringen aan het wateroppervlak.

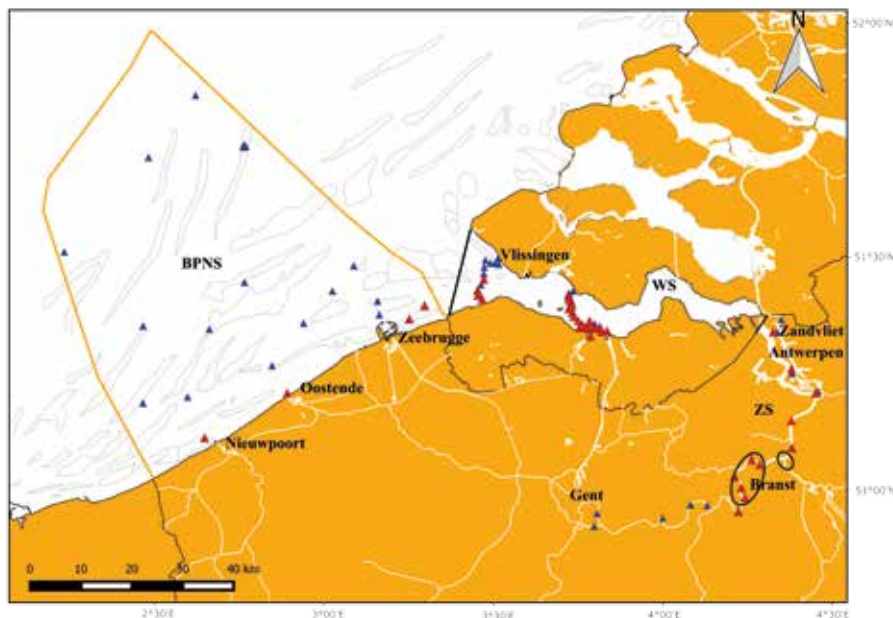
In 2015 werd opnieuw paaiactiviteit waargenomen op de Zeeschelde tussen de plaatsen Temse en Baasrode. Op maandag 9 mei 2016 werden op verschillende locaties langs de Zeeschelde en de Rupel, een zijrivier van de Zeeschelde, op een gestandaardiseerde manier paaicirkels van fint geteld door vrijwilligers van Natuurpunt. Op elk van de vooraf afgesproken locaties telde iedere vrijwilliger het aantal paaicirkels per minuut binnen een vooraf vastgelegde strook van 100 meter tussen de rechter en de linker oever en dat gedurende de totale paaiactiviteit.

Ver stroomopwaarts

De gestandaardiseerde telling bracht aan het licht dat de finten zelfs de Rupel en de Nete - twee zijrivieren van de Schelde - optrekken om te paaien. Dit was de eerste keer sinds de terugkeer van de fint in de Zeeschelde, dat er zo ver stroomopwaarts op de zijrivieren paai werd vastgesteld. Daarnaast werd ook duidelijk dat fint zelfs paait tot het ver stroomopwaarts gelegen Dendermonde. Op alle vooraf afgesproken locaties werd paaiactiviteit vastgesteld. Uit de gestandaardiseerde telling van 9 mei 2016 kwam duidelijk naar voren dat de meeste paaiactiviteit ter hoogte van de plaatsen Branst en Sint-Amands werd waargenomen. Op 16 mei werd hier tijdens tellingen een recordaantal van ongeveer 50 cirkels per minuut waargenomen.

Akoestische ontvangststations

In 2015 is met de ankerkuil gericht op fint gevestigd. Van de gevangen finten werden er acht voorzien van Vemco-zenders van het type V7 en V9. Deze zenden signalen uit van 69 kHz en dit gedurende twee tot vier maanden. Het plaatsen van een zender gebeurt relatief snel (minder dan drie minuten). Twee holle naalden worden onder de rugvin, door het spierweefsel van de fint geduwd. Vervolgens wordt nylondraad, waaraan de zender is bevestigd, door de holle naalden gestoken. Bij

Locaties van akoestische ontvangers in het Belgische gedeelte van de Noordzee (BPNS), Westerschelde (WS) en Zeeschelde (ZS). De rode driehoeken zijn ontvangers die gezenderde finten hebben gedetecteerd, blauwe driehoeken geven aan 'geen detectie'. Geobserveerde paaiactiviteiten zijn met cirkels aangegeven.

het terugtrekken van de naalden blijven de chirurgische draden op hun plaats door de rug van de fint. Een rubber plaatje klemt de zender tegen de rug van de vis. Na het zenderen worden de finten teruggezet op hun vangstlocatie.

Doordat de zender tegen het lichaam van de vis is geplaatst ondervindt de fint weinig hinder bij het zwemmen.

De gezenderde vissen kunnen worden gedetecteerd door een geavanceerd stelsel aan ontvangstations. Sinds 2014 is er in de Zeeschelde, Westerschelde en het Belgisch deel van de Noordzee namelijk een permanent netwerk van 74 akoestische ontvangstations aanwezig. Deze stations maken deel uit van het LifeWatch observatory-project. De ontvangstations zijn op strategisch belangrijke plaatsen gevestigd zodat de mogelijkheid van detectie maximaal is.

Detectie

Van de acht gezenderde finten was er een die nooit werd gedetecteerd. Twee finten werden op één ontvangstation gedetecteerd. Mogelijke oorzaken kunnen zijn dat de zender is losgekomen of de vissen zijn

gestorven. Ook kunnen een aantal finten ten prooi zijn gevallen aan aalscholvers.

Vijf van de acht vissen werden tussen 22 april en 28 juni 2015 op 39 ontvangers gedetecteerd. De periode van detectie varieerde tussen 23 en 65 dagen. De meest stroomopwaartse detectie van een fint was 110 km van de monding en er werd zelf een fint gesignaleerd 135 kilometer van de vangstlocatie, nabij Nieuwpoort in de Noordzee. Deze vijf finten vertoonden zowel stroomop- als stroomafwaartse migraties in de Zeeschelde en Westerschelde. Het plaatsen van uitwendige zenders op fint gaf goede resultaten. Mogelijk ondervinden de vissen weinig hinder bij het zwemmen en kunnen ze over grote afstanden migreren.

Geconcludeerd kan worden dat het observeren van migratiepatronen nuttige informatie oplevert die kan worden gebruikt voor de realisatie van een beheersplan voor de fint. Het kan daarnaast helpen bij het bepalen van beschermde zones in tijd en ruimte in de Zeeschelde en Westerschelde zodat de finten ongehinderd kunnen migreren, paaien en opgroeien in deze rivier. ■

Een fint voorzien van een externe zender.

